

Tázání jako „umění“

Filosofii by bylo možno charakterizovat také jako „umění tázat se“. Předpokladem ovšem je, že tím nemyslíme pouhou dovednost; pokud se „tázání“ redukuje na pouhou dovednost, ne „techniku“, jsme okamžitě v sofistice. Skutečné tázání totiž nespočívá a nemůže nikdy spočívat v žádné dovednosti, a tím méně v rutině. Ve skutečnost je každé dotazování jakýmsi pokusem, experimentem, kdy sice máme a dokonce musíme co nejpřesněji vědět, co vlastně tím svým dotazem děláme (a proto se k němu také musíme znovu vrátet), ale nikdy se nesmíme způsobem dotazování domáhat předem zamýšlených odpovědí. Jinak řečeno: filosofické tázání nikdy nesmí sklouznout do kladení tzv. řečnických otázek (což jsou jen rétorické finty, vhodné snad do zápolení politiků nebo do horší úrovně soudních sporů). Filosofická otázka má smysl jen tehdy, když předem nevíme, jaká bude odpověď. Nejslavnější filosofické otázky jsou někdy – nesprávně – označovány za „věčné“, protože skutečně po dlouhé věky přežívají celou řadu odpovědí, které se postupně prokazují jako nedostatečné. To však nelze interpretovat jako charakterový rys těch otázek, nýbrž jako charakterový rys dobového myšlení a jeho možností. Filosofování je tedy možno chápat jako nekončící cestu k dalším a dalším otázkám, přičemž odpovědí je zapotřebí právě k tomu, aby bylo možno dospívat k novým otázkám.

(Písek, 071015-4.)